

Πειραματικό Λύκειο
Πανεπιστημίου
Πατρών

Υπουργείο Παιδείας,
Έρευνας &
Θρησκευμάτων

Πανεπιστήμιο
Πατρών

Διδασκαλία από ομότιμους: Μια διαχρονική καινοτομία! Πρακτική εφαρμογή και αποτελέσματα

Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο
«Διδακτικές Διαδρομές στο σημερινό Σχολείο»
Πάτρα 14 – 16 Οκτωβρίου 2016

Παπαδοπούλου Μαρία
Φιλολόγος, 2ο Γυμνάσιο Κιάτου
mpapado@sch.gr

Σμυρνή Σοφία
Χημικός, 2ο Γυμνάσιο Ξυλοκάστρου
sornige@hol.gr

Διδασκαλία από ομότιμους

Learning by Teaching

Μαθαίνω διδάσκοντας

Lernen durch Lehren

Peer Tutoring

Peer Teaching

Lernen durch Unterrichten

- Από τον Αριστοτέλη: αξιοποιούσε νέους, που τον καθένα ονόμαζε “άρχων” για να εξηγήσουν στους συμμαθητές τους δόγματα και αρχές που δίδασκε.

- Στο 1960 όπου οι Goldshmid κάνουν την πρώτη δημόσια αναφορά για τη διδακτική μέθοδο «Μαθαίνω διδάσκοντας»

- Και στο 1981 (με τον Γερμανό Jean- Paul Martin) μέχρι σήμερα.

Οι μαθητές διδάσκουν

Η μέθοδος (Learning by Teaching ή Peer Teaching) τοποθετεί τους φοιτητές/ μαθητές στο ρόλο του δασκάλου, ενισχύει τη μαθησιακή τους εμπειρία ενθαρρύνοντάς τους να διδάξουν ή να συνεργαστούν με άλλους συμμαθητές τους (Stollhans, 2016)

Πρόκειται για την προετοιμασία του μαθητή πάνω στο μάθημα ή μέρος του μαθήματος το οποίο ο ίδιος αποφασίζει με ποιον τρόπο και με ποια διδακτική προσέγγιση θα το διδάξει στους συμμαθητές του.

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (1)

Στο άρθρο “Schüler als Lehrer“ (ο μαθητής ως δάσκαλος) της εφημερίδας ZeitOnline, η μαθήτρια που δίδαξε το μάθημα, δηλώνει ότι “Είναι πολύ καλύτερα οι μαθητές να στέκονται μπροστά μας αντί για τους δασκάλους και να μας εξηγούν” (ZeitOnline, 2008).

Έρευνες που έγιναν σε εργαζόμενους που εκπαιδεύτηκαν με αυτήν τη μέθοδο σε διάφορους οργανισμούς απέδειξαν, όπως οι ίδιοι οι εργαζόμενοι υποστήριξαν, ότι οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν πολύ περισσότερα διδάσκοντας ο ένας τον άλλον παρά με την παραδοσιακή διδασκαλία (Cortese, 2005)

Η έκφραση της γνώμης, η παρατήρηση, η ακρόαση και ο πειραματισμός, είναι οι πιο κοινές διαδικασίες για τη διευκόλυνση της μάθησης κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας (Cortese, 2005)

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (2)

Ο Martin (2002) υποστηρίζει ότι με τη μέθοδο του “Μαθαίνω Διδάσκοντας” καλύπτονται τα ανώτερα επίπεδα της προσωπικής ανάπτυξης (κοινωνική ένταξη, αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση, αυτοπραγμάτωση και υπέρβαση του εαυτού), σύμφωνα με την πυραμίδα των αναγκών του Maslow

Ο Vygotsky (1930) έκανε σύνδεση της γλώσσας, κυρίως της ομιλίας και της μάθησης και υποστήριξε ότι αυτός που κάνει την ομιλία κάνει και την εκμάθηση

Όταν οι ομότιμοι αξιοποιούνται ως Σύμβουλοι τα οφέλη είναι πολλά και αφορούν τόσο τους βοηθούμενους όσο και τον ίδιο τον βοηθό (Σύμβουλο) αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται η παρέμβαση αυτού του τύπου. Οι συμμετέχοντες διακατέχονται από την αίσθηση του ανήκειν και της αμοιβαιότητας. Αναπτύσσεται πνεύμα ομαδικότητας με το οποίο βελτιώνονται αφενός η αυτοεπίγνωση και η αυτογνωσία αφετέρου η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων (Λέκκα & Ευσταθίου, 2015)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Περιγράφονται δυο διδακτικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη σχολική χρονιά 2015-16

- Η πρώτη διδακτική παρέμβαση υλοποιήθηκε από την εκπαιδευτικό Παπαδοπούλου Μαρία, φιλόλογο, στο 2^ο Γυμνάσιο Κιάτου, στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών από Μετάφραση και συγκεκριμένα στο Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων (τάξη Γ, Τμήμα 1ο, 2ο, 3ο)
- Η δεύτερη εφαρμόστηκε από την εκπαιδευτικό Σμυρνή Σοφία, Χημικό, στο 2^ο Γυμνάσιο Ξυλοκάστρου, στο μάθημα της Χημείας, στην ενότητα «Ο άνθρακας» και στις παραγράφους: «Τεχνητοί άνθρακες, Διοξείδιο του άνθρακα, Ανθρακικά άλατα, τσιμέντο και σκυρόδεμα» (Γ' τάξη, τμήμα 1^ο, 25 μαθητές)

Σκοποί:

1. Η κατά το δυνατόν καλύτερη πρόσληψη του γνωστικού μέρους.
2. Η καθολική συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.
3. Η βαθύτερη γνώση του εαυτού και ο σεβασμός προς τον εαυτό μας και τους άλλους.
4. Η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και γενικότερα η απόκτηση δεξιοτήτων που θα τους υποστηρίξουν στην ενήλικη ζωή τους, όπως η ομαδική εργασία, η συνεργασία, η αυτοπαρουσίαση.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΟΜΟΤΙΜΟΥΣ

Για την παρέμβαση στα Αρχαία Ελληνικά : Προετοιμασία όλων των μαθητών ανά ομάδες για τη διδασκαλία της διδακτικής ενότητας.

Για την παρέμβαση στη Χημεία: Προετοιμασία δυο μαθητών μεσαίας επίδοσης, οι οποίοι παρουσίαζαν υπερβολική κινητικότητα κατά τη διάρκεια του μαθήματος, για τη διδασκαλία της διδακτικής ενότητας.

ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (1)

A. Πριν το μάθημα

Συνεργασία των εκπαιδευτικών για το σχεδιασμό της μεθόδου

Ενημέρωση του συνόλου των μαθητών του κάθε τμήματος για την πρόθεση να πραγματοποιηθεί μια διδακτική προσέγγιση στην οποία θα είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο (ρόλο δασκάλου)

Σε κάθε ομάδα δόθηκαν μόνο οι θεματικοί άξονες για την παρουσίαση κάθε φιλοσοφικού ρεύματος και οι διαδικτυακές πηγές.

ια εβδομάδα για κάθε φιλοσοφικό ρεύμα, συνολικά έξι εβδομάδες

Αρχαία

Ορισμός χρονικής διάρκειας της προετοιμασίας

Δεκαπέντε ημέρες

Χημεία

Οργάνωση της προετοιμασίας η οποία έγινε κυρίως στο σπίτι.

Χημεία

τρόπος διδασκαλίας
Διάρκεια ομιλίας κάθε μαθητή, τρόπος αξιολόγησης ορίστηκαν από την ομάδα

Η εκπαιδευτικός και οι μαθητές συμφώνησαν μεταξύ τους για τον τρόπο και το χρόνο που θα γίνονταν οι συναντήσεις ανάμεσά τους για την υποστήριξη της προετοιμασίας.

ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (2)

Β. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος (1)

Προηγήθηκε:

Ένα μικρό «Συμβόλαιο τάξης»

Συμφωνήθηκε:

1. Σεβασμός στους συμμαθητές τους που θα παραδίδουν το μάθημα
2. Σεβασμός του ενός προς τον άλλον, να διακρίνονται από ευγένεια, να περιμένουν να τους δοθεί ο λόγος από τους «εκπαιδευτικούς»
3. Απαγόρευση του κακόβουλου σχολιασμού στις υποβαλλόμενες ερωτήσεις και της ειρωνείας.

ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (3)

Β. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος (2)

Αρχαία: δίκωρο:

Συνδυασμός του παραδοσιακού τρόπου διδασκαλίας με τη χρήση των ΤΠΕ (PPT, youtube)

Κάθε ομάδα ακολούθησε την πορεία:

1. Εισαγωγή στο φιλοσοφικό ρεύμα
2. Παρουσίαση από κάθε μαθητή μιας ενότητας
3. Ανάλυση περαιτέρω εννοιών με βάση άλλες πηγές εκτός σχολικού εγχειριδίου

Αξιολόγηση

1. της κατάκτησης της γνώσης
2. του έργου της ομάδας

ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (4)

Β. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος (3)

- Χρησιμοποιήθηκε το power point
- Αξιοποιήθηκαν οι ψηφιακές πηγές που τους δόθηκαν, π.χ φωτόδενδρο
- οι μαθητές «εκπαιδευτικοί» συνεργάστηκαν πολύ καλά.
- Οι συμμαθητές παρακολουθούσαν με προσοχή
- Η εκπαιδευτικός στάθηκε πίσω διακριτικά και παρενέβαινε όταν κρίνει απαραίτητο είτε όταν της ζητηθεί.
- Ακολούθησε αξιολόγηση του μαθήματος και αξιολόγηση της διδακτικής παρέμβασης.

ΧΗΜΕΙΑ

Αξιολόγηση

οι απαντήσεις
των μαθητών

η παρατήρηση από τις
εμπλεκόμενες
εκπαιδευτικούς και η
μεταξύ τους συζήτηση &
ανταλλαγή απόψεων

Σε ανοικτές
ερωτήσεις

Σε φύλλο
αξιολόγησης

Για τους
γνωστικούς
στόχους

Για τη
διαδικασία

Αποτελέσματα της αξιολόγησης

Ως προς το γνωστικό μέρος

Φιλοσοφικά κείμενα: Ανταποκρίθηκε θετικά περίπου το 80%

Χημεία: Η θετική ανταπόκριση ήταν λίγο μεγαλύτερη από αυτήν της παραδοσιακής διδασκαλίας, και από χαμηλής βαθμολογίας μαθητές

Γνώμες μαθητών

1. Τα παιδιά πιστεύουν ότι με αυτόν τον τρόπο μαθαίνουν καλύτερα το μάθημα: (*Είναι ένας τρόπος πιο ευχάριστος για να μαθαίνουμε το μάθημα και πιο κατανοητός*)
2. Η μέθοδος αυτή ενισχύει τη μαθησιακή εμπειρία (*Θα ήθελα αυτή η μέθοδος να επαναληφθεί και να κάνω μια προσπάθεια να παρουσιάσω το μάθημα*)
3. Η μάθηση έχει κοινωνικό χαρακτήρα μέσα από την αλληλεπίδραση (*Πιστεύω πως μέσω των δικών μας αποριών λυνόντουσαν και οι απορίες των σημερινών «καθηγητών μας», αφού κι αυτοί δε γνώριζαν μερικά πράγματα*)
4. Καλλιέργεια αυτοεκτίμησης και ενίσχυση αυτοπεποίθησης (*Εγώ, που ήμουν ο καθηγητής, νομίζω ότι από αυτή τη διαδικασία το μάθημα έγινε πιο ευχάριστο για τους μαθητές μου και για εμένα και πιο εύκολο στην κατανόηση*)
5. Ανάπτυξη της ενσυναίσθησης (*Από αυτή τη διαδικασία κατάλαβα ότι η δουλειά του καθηγητή είναι πολύ δύσκολη ειδικά όταν πρέπει να διαχειριστεί μια τάξη 25 ατόμων*).
6. Δημιουργία ευχάριστου και φιλικού κλίματος στην τάξη (*Το μάθημα ήταν ευχάριστο και χαρούμενο, Πιστεύω πως η σημερινή διδακτική ήταν πολύ εντυπωσιακή*)

**Παρατηρήσεις
των
εκπαιδευτικών**

**Οι μαθητές που είχαν το
ρόλο του δασκάλου έδειξαν
μεγάλη σοβαρότητα και
υπευθυνότητα**

Οι μαθητές επέδειξαν προσήλωση

Οι μαθητές έδειξαν σοβαρότητα

Οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά

**Κατά τη διενέργεια της διδασκαλίας,
επισημάνθηκαν κάποια λάθη τα
οποία ήταν εν τέλει έναυσμα για
συζήτηση και μάθηση**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ –ΣΥΖΗΤΗΣΗ

«Σήμερα το μάθημα ήταν ξεχωριστό»

«Σήμερα τα παιδιά έκαναν μια πολύ καλή προσπάθεια στη διαδικασία του μαθήματος»

“Πολύ πρωτοποριακή πρωτοβουλία με ιδιαίτερο εκπαιδευτικό ενδιαφέρον»

Διαπιστώνεται ότι η μέθοδος βρίσκει πολύ καλή ανταπόκριση και εφαρμογή σε μαθητές της τυπικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Επιβεβαιώνονται πολλές από τις επισημάνσεις για τα οφέλη που έχουν οι μαθητές από την υλοποίησή της.

1. Μαθαίνει κανείς καλύτερα το μάθημα, όταν το διδάσκει,
2. Μαθαίνει κανείς καλύτερα από τους συνομηλίκους
3. Αποκτούν οι μαθητές ενσυναίσθηση
4. Αποκτούν κοινωνικές δεξιότητες
5. Αναγνωρίζουν και αποδέχονται τα λάθη τους
6. Αποκτούν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους
7. Αναπτύσσουν την αυτογνωσία τους
8. Περνούν πιο ευχάριστα στο μάθημα

Οι
εκπαιδευτικοί
κέρδισαν
περισσότερη
προσωπική &
επαγγελματική
ανάπτυξη

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Λέκκα, Φ., & Ευσταθίου, Γ., (2015). Ψυχοκοινωνική υποστήριξη ομοτίμων (peer support) στη Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας.

Αθήνα: ΕΟΠΠΕΠ

Boud, D., Cohen, R., & Sampson, J. (1999). Peer Learning and Assessment.

Assessment and Evaluation in higher Education. 24 (4), pp 413 - 426

Bulte, C., Betts, A., Garner, K., & Furning, S. (2007). Student teaching: views of student near-peer teachers and learners. *Medical Teacher. 29 (6)*, pp. 583-590.

Cortese, C. (2005). Learning through teaching. *Management Learning. 36 (1)*, pp. 87-115.

Frager, S., Stem, C. (1970). Learning by teaching. *The Reading Teacher. 23 (5)*, pp 403-405, 417.

Goldschmid, B., & Goldschmid, M. (1976). Peer teaching in Higher Education: A review. *Higher Education 5*, pp 9-33.

Martin, J. P. (2002). Weltverbesserungskompetenz als Lernziel? Στο *Pädagogisches Handeln-Wissenschaft und Praxis im Dialog, 1*, ss 71-76.

Stollhans, S. (2016). Learning by teaching: Developing transferable skills. In E. Corradini, K. Borhtwick & A. Gallagher-Brett (Eds.),

Employability for languages: A handbook. p. 161-164. By authors.

Sturdivant, R., X., & Souhan, B., E. (2011). Peer -to-peer Teaching using multi-disciplinary applications as topics. *ERIC. 21 (3)*, pp. 283-293.

Whitman, N., A. (1988). Peer teaching: To teach is to learn twice. *Ashe-Eric Higher Education Report 4*. p. 103.

Ιστοσελίδες

Heinrich, C. (2008, November). Lernen durch Lehren: Selbstständigkeit ist das Ziel. *Mehrsprachigkeit*.

Ανακτημένο από <http://www.goethe.de/ges/spa/prj/sog/mud/de3913352.htm> (προσπελάστηκε, 10 Ιουλίου 2016).

Kahl, R. (2008, Oktober 22). Schüler als Lehrer. *ZeitOnline*.

Ανακτήθηκε 11 Ιουλίου 2016 από <http://www.zeit.de/online/2008/43/schueler-lehrer>.

Learning by teaching (χ.η.). Ανακτήθηκε 09 Ιουλίου 2016 από https://en.wikipedia.org/wiki/Learning_by_teaching

Mezenes, S., & Premnath, D. (2016). Near-peer education: a novel teaching program. *International Journal of Medical Education. 7*, pp. 160-167.

Ανακτήθηκε 10 Ιουλίου 2016 από <https://www.ijme.net/archive/7/near-peer-education/>.

Ευχαριστούμε πολύ!